

Liikenne- ja viestintäministeriö

8.12.2023

Viite: Lausuntopyyntönnö VN/18157/2023

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi kyberturvallisuusdirektiivin (NIS2-direktiivi) täytäntöönpanemiseksi

Tasavallan presidentin kanslia kiittää mahdollisuudesta lausua otsikkoasiasta samoin kuin saadusta jatkoajasta lausunnon antamiselle.

Yleistä direktiivistä ja sen soveltamisalasta

Luonnoksessa hallituksen esitykseksi ehdotetaan säädettäväksi laki kyberturvallisuuden riskienhallinnasta, jossa säädettäisiin yhteiskunnan toiminnan kannalta kriittisten toimijoiden kyberturvallisuuden riskienhallinta- ja raportointivelvoitteista (jälj. *yleislaki*). Julkishallinnon osalta velvoitteista säädettäisiin myös julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetussa laissa (jälj. *tiedonhallintalaki*). Esityksellä pantaisiin täytäntöön kyberturvallisuuden yhteisen korkean tason varmistamiseksi annettu ns. NIS2-direktiivi (EU) 2022/2555.

Tasavallan presidentin kanslia (jälj. myös *kanslia*) pitää NIS2-direktiivin tavoitteita tärkeinä nykyisessä toimintaympäristössä, jossa kyberloukkausten määrä kasvaa entisestään ja jossa ne ovat olleet entistä kehittyneempiä. Jotta varmistetaan kyberturvallisuuden korkea taso, tarvitaan kyberuhkien tunnistamiseksi, ehkäisemiseksi ja torjumiseksi tehokasta sääntelyä.

Kanslia ei ole ollut edustettuna hallituksen esitysluonnosta valmisteltaessa, minkä vuoksi kanslia esittää, että jatkovalmistelussa vielä selvitetäisiin tarkemmin, onko kanslia sellainen keskustason julkishallinnon toimija, joka kuuluu direktiivin soveltamisalaan tai miltä osin kanslia kuuluu direktiivin soveltamisalaan.

Tältä osin viitataan erityisesti direktiivin 2 artiklan 2 kohdan (f) (i) alakohdtaan, jonka mukaan direktiiviä sovelletaan, kun toimija on julkishallinnon toimija, jonka jäsenvaltio on kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti määrittellyt *keskustason* julkishallinnon toimijaksi. Julkishallinnon toimijaksi määrittellään vielä liitteessä 1, kohdassa 10 ”Keskustason julkishallinnon toimijat, sellaisina kuin jäsenvaltio on ne kansallisen lainsäädännön mukaisesti määrittänyt”.

Edelleen direktiivin 6 artiklan 35 kohdan mukaan ’julkishallinnon toimijalla’ tarkoitetaan jäsenvaltiossa kansallisen lainsäädännön mukaisesti julkishallinnon toimijaksi tunnustettua toimijaa, lukuun ottamatta oikeuslaitosta, parlamentteja ja keskuspankkeja, joka täyttää muun ohella d-alakohdan kriteerin, että ”sillä on valtuudet osoittaa luonnollisille henkilöille tai oikeushenkilöille hallinnollisia tai sääntelyyn liittyviä päätöksiä, jotka vaikuttavat näiden oikeuksiin henkilöiden, tavaroiden, palvelujen tai pääoman rajat ylittävässä liikkuvuudessa”.

Direktiivi ei koske julkishallinnon toimijoita, jotka harjoittavat toimintaa kansallisen turvallisuuden, yleisen turvallisuuden, puolustuksen tai lainvalvonnan alalla (2 artikla, 7 kohta).

Tasavallan presidentin kanslia viranomaisena

Tasavallan presidentti on valtioelin ja tasavallan presidentin kanslia on tasavallan presidenttiä valtiollisessa johtamisessa monipuolisella tavalla avustava virasto, jonka toiminta ja tavoitteet määräytyvät perustuslaissa ja muissa laeissa säädettyjen tasavallan presidentin tehtävien ja tasavallan presidentin itsensä asettamien tavoitteiden ja toimintatapojen mukaisesti.

Tasavallan presidentin kanslian tehtävistä säädetään laissa tasavallan presidentin kansliasta (jälj. *kanslialaki*, 100/2012). Lain 2 §:n mukaan ”kanslian tehtävänä on avustaa tasavallan presidenttiä presidentintoimeen kuuluvissa tehtävissä, hoitaa tasavallan presidentin hallintoasiat, säilyttää ja hoitaa tasavallan presidentin arkistoa sekä järjestää tasavallan presidentin ja hänen

perheensä tarvitsemat henkilökohtaiset palvelut tasavallan presidentin ohjeiden mukaisesti. Kanslia huolehtii tasavallan presidentin henkilökohtaisesta turvallisuudesta ja hänen käytössään olevien tilojen turvallisuudesta.”

Tasavallan presidentin kanslia ei ole perustuslain 119 §:ssä tarkoitettu valtion keskushallinnon viranomainen. Ei myöskään ole selvää onko sillä sellaista toimivaltaa mitä direktiivin 6 artiklan 35 kohdan d alakohdassa tarkoitetaan.

Kansliaan sovelletaan hallinnon yleislakeja, jos siitä on nimenomaisesti säädetty. Tältä osin kanslia viittaa muun ohella hallintolain 2 §:n 2 momenttiin sekä mainitun lainkohdan esitöihin (HE 72/2002 vp, s. 52/1). Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (jälj. *julkisuuslaki*, 621/1999) puolestaan sovelletaan kansliaan kanslialain 85 §:ssä säädetyn nojalla. Lakia julkisen hallinnon tiedonhallinnasta (jälj. *tiedonhallintalaki*, 906/2019) sovelletaan kansliaan tiedonhallinnan yleistä ohjausta koskevaa poikkeusta lukuunottamatta. Valtion virkamieslakia ei lain 3 §:n 1 momentin mukaisesti kansliaan sovelleta.

Tasavallan presidentti on perustuslain 128 §:n mukaisesti puolustusvoimien ylipäällikkö. Kanslialla on siten myös joitain tehtäviä liittyen ylipäällikön toimivaltaan liittyviin kysymyksiin. Tiedonhallintalakiin ehdotettavan 4 a luvun soveltamisalasta rajattaisiin pois Puolustusvoimat.

Muita huomioita

Hallituksen esitysluonnoksessa jää jossain määrin epäselväksi miltä osin yleislaissa säädetyn on tarkoitus soveltua myös niihin viranomaistahoihin, joihin tiedonhallintalain uutta 4 a § ehdotetaan sovellettavan. Tältä osin kanslia viittaa esimerkiksi yleislain 33 §:n 2 momentiksi ehdotettavaan sääntelyyn johdon toiminnan rajoittamisesta.

Mikäli tasavallan presidentin kansliaan sovellettaisiin ehdotettua tiedonhallintalain uutta 4 a §:ää, kanslia pitää välttämättömänä arvioida vielä se tulisiko edellä sanotun lisäksi tasavallan presidentin kanslia rajata vielä ainakin ehdotetun 4 a luvun 18 g §:ssä säädetyn ulkopuolelle.

Sekä direktiivin että tiedonhallintalain 4 a 18 f §:ksi ehdotetun mukaan myös muut julkishallinnon toimijat kuin ne, joihin NIS2-sääntelyä ehdotetaan sovellettavaksi, voivat tehdä poikkeamailmoituksia valvovalle viranomaiselle. Nämä muut toimijat voisivat myös saada tukea valvovalta viranomaiselta ja CSIRT-yksiköltä poikkeaman käsittelyssä. Kanslia pitää tätä sääntelyä tarkoituksenmukaisena.

Hiski Haukkala
Kansliapäällikkö

Päivi Pietarinen
Oikeudellinen neuvonantaja